

Az I. világháború és következményei

Évszámok (kiv. békké):

1914. jún. 28.: szarajevói merénylet
1914. aug. 28.: tannenbergi csata → Hindenburg győz
1915. ápr. 22.: harcigáz Ypres-nél
1915. máj. 2.: gorlicei frontáttörés
1915. máj. 23.: olasz belépés az antantba
1916. máj. 31 – jún. 1.: jütlandi csata
1916. jún. 4.: Bruszilov-offenzíva → támadás
1916. aug. 27.: román belépés az antantba
1917. febr. 1.: korlátlan bűvárhajóharc
1917. márc. 2.: II. Miklós lemond
1917. ápr. 6.: az USA hadbalépése
1917. júl. 1.: Kerenszkij-offenzíva
1917. szept. 1.: az orosz köztársaság kikiáltása
1917. okt. 24.: caporettoi frontáttörés → Jenő (főherceg) töri át
1917. nov. 8.: dekrétumok (béke, hatalom, föld) → rendelet | Lenin által
 → áprilisi tézisek meghirdetése, népbiztosok tanácsának elnöke
1918. márc. 3.: Breszt-Litovszki béke
1918. aug. 8.: fekete péntek → az antant frontáttörése Amièns-nél
1918. szept. 30.: Bulgária kilep
1918. okt. 16.: IV. Károly manifesztuma → kiáltvány
1918. okt. 30.: Törökország kilep
1918. okt. 31.: Károlyi Mihály kinevezése → József (főherceg) által
 → magyar népköztársaság kikiáltása, első köztársasági elnök, 1919-es földreform,
 Garbai Sándor kinevezése → Forradalmi Kormányzótanács elnöke
1918. nov. 3.: páduai fegyverszünet
1918. nov. 9.: berlini forradalom
1918. nov. 11.: compiègne-i fegyverszünet
1918. nov. 13.: eckartsaui nyilatkozat → IV. Károly által
1918. nov. 16.: magyar népköztársaság kikiáltása
1918. nov. 24.: KMP megalakulása → Kun Béla az alapítója és elnöke + FKT külügyi népbiztosa
1919. jan. 11.: Károlyi köztársasági elnök
1919. jan. 18.: békekonferencia kezdete
1919. márc. 20.: Vyx-jegyzék → Berinkey Dénes visszautasítja
1919. márc. 21.: Tanácsköztársaság létrejötte
1919. ápr. 27.: csehszlovák intervenció kezdete → külső katonai beavatkozás
1919. jún. 7.: első Clemanceau-jegyzék → francia miniszterelnök a békekonferencia idején
1919. jún. 14.: második Clemanceau-jegyzék
1919. jún. 28.: Népszövetség létrejötte
1919. júl. 28.: tiszai offenzíva → Julier Ferenc által
1920. aug. 19.: visztulai csata → Piłsudski győz
1921. nov. 22.: washingtoni konferencia

+fogalmak:

1. Titkosrendőrségek:
 - CSEKA → szovjet titkosrendőrség Dzserdzsinszkij ált. szervezve → tanács
 - OHRANA → cári titkosrendőrség
2. Haditervek:
 - Schlieffen-terv → első világháborús német haditerv
 - XVII. terv → első világháborús francia haditerv
3. Egyéb:
 - annexió → területcsatolás
 - Blitzkrieg → villámháború
 - bolsevik → szovjet kommunista
 - direktórium → helyi végrehajtótanács
 - hadikommunizmus → szovjet gazdaságirányítási módszer
 - izoláció → elszigetelődés
 - komisszár → szovjet politikai biztos
 - permanens → folyamatos
 - ultimátum → végső felszólítás

+személyek:

1. Vezérkari főnökök:
 - Joffre → francia vezérkari főnök a háború idején
 - Moltke → német vezérkari főnök a háború idején
2. Egyéb:
 - Lvov → az orosz ideiglenes kormány elnöke
 - II. Miklós → az utolsó orosz cár
 - Gavrilo Princip → Ferenc Ferdinánd meggyilkolása
 - Stromfeld Aurél → a magyar Vöröshadsereg átszervezése, az északi hadjárat terve
 - Trockij → szovjet Vöröshadsereg megszervezése

Lehetséges kiskérdések:

Vesztes ország	Békekötés ideje, helyszíne	A béke tartalma/rendelkezései
Németország	1919. jún. 28., Versailles (Versailles-i kastély)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Területi változások: <ul style="list-style-type: none"> • Elismerik az új határokat (Belgium, Luxemburg, Ausztria, Lengyelország) • Elzász-Lotharingia Fro-é, a Saar-vidék fr. megszállás alá kerül • A Rajna-vidék demilitarizált övezet (Németo. kiűríti) • A német gyarmatok népszövetségi ellenőrzés alá kerülnek. 2. Jóvátételt fizet, hadsereget 100E főben maximálják 3. Flottáját átadja, a fegyvergyártást és -vételt korlátozzák
Ausztria	1919. szept. 10., Saint-Germain	<ol style="list-style-type: none"> 1. Az állam határait rögzítik, le kell mondania az Anschlussról 2. Jóvátételt fizet, hadsereget 30E főben maximálják
Bulgária	1919. nov. 27., Neuilly	<ol style="list-style-type: none"> 1. Területi veszteségek (Dobrudzsa Romániához, Nyugat-Trákia Görögországhoz és Jugoszláviához kerül) 2. Jóvátételt fizet, hadsereget 20E főben maximálják
Magyar Királyság	1920. jún. 4., Versailles (Nagy-Trianon kastély) [**]	<ol style="list-style-type: none"> 1. Területi változások: <ul style="list-style-type: none"> • Erdély → Románia, Felvidék + Kárpátalja → Csehszlovákia, Bánság + Horvátország → Jugoszlávia, Burgenland → Ausztria [*¹] 2. Jóvátételt fizet → a magyar gazdaság és pénzügy népszövetségi ellenőrzés alá kerül 3. Hadsereget 35E főben maximálják → hadkötelezettség tilalma 4. Fegyvert egy gyár készíthet népszöv. ellenőrzéssel, fegyverexport és -import tilalma

Törökország	1920. aug. 20., Sèvres [^{*3}]	1. Területe 75%-nak elvesztése (ázsiai és afrikai térségben) 2. Szorosok nemzetközi felügyelete 3. Az arabok lakta vidékeken nemzetközi mandátumok
	majd	majd
	1923. júl. 24., Lausanne	1. Arab részek leválnak, Kelet-Trákia és Izmir Görögországé (kisebb veszteség) 2. A szorosokat Törökország ellenőri 3. Hadsereget 50E főben maximálják

*¹ Sopron és Pécs marad (1921. dec. 14.: népszavazás és 1922: szerbek kivonása)

*² 1921. aug. 23.: külön békészerződés az USA-val

*³ Az ellenzék nem fogadja el → Kemál felkelése (köztársaság kikiáltása), legyőzi az antantot

További szerződések, egyezmények:

(USA, Anglia, Fro., Japán, Olaszország, Hollandia, Portugália, Belgium, Kína)

- négyhatalmi egyezmény: [felsor. első 4] szavatolják a birtokviszonyokat Ázsiában

- ötthalalmi megállapodás: [felsor. első 5] flottafejlesztés (flották arányának megállapítása, USA flotta = Anglia flotta)

- kilenchatalmi megállapodás: [felsor. összes] osztozkodnak Kína piacán

Térkép (mint minden, a helyszínek hozzátevőleges pozíciója látható):

